

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет східної і слов'янської філології

(назва факультету)

Кафедра східної і слов'янської філології

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Класична арабська лексикографія

для студентів

галузь знань 03 Гуманітарні науки
(цифр і назва)

спеціальність 035 Філологія
(цифр і назва)

спеціалізація 035.060 Східні мови та літератури (переклад включно), перша – арабська
(назва)

освітній рівень перший (бакалаврський)
(бакалавр, магістр)

освітня програма Арабська мова і література та переклад, друга східна мова, західноєвропейська мова
(назва)

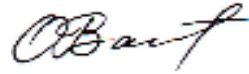
статус дисципліни вибіркова
(нормативна чи вибіркова)

Форма здобуття освіти денна
Навчальний рік 2023/2024
Семестри VI
Кількість кредитів ECTS 3
Мова навчання українська, арабська
Форма підсумкового контролю залік

Розробник: доктор філологічних наук, професор кафедри східної і слов'янської філології Рибалкін В. С.

Схвалено на засіданні кафедри східної і слов'янської філології
протокол № 17 від «8» червня 2023 року

Завідувач кафедри східної і
слов'янської філології

(підпис)

(О. Р. Валігура)

(прізвище, ініціали)

Схвалено на засіданні вченої ради факультету східної і слов'янської філології
протокол № 12 від «12» червня 2023 року

Голова вченої ради факультету

(підпис)

(С. В. Сорокін)

(прізвище, ініціали)

1. Мета викладання дисципліни:

Курс вибіркової дисципліни «Класична арабська лексикографія» розроблений для студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти (VI семестр). *Предметом* навчальної дисципліни за вибором є поглиблене вивчення методів та прийомів роботи з арабськими словниками. Метою курсу є ознайомлення студентів із основними етапами формування арабської традиції словникарства, із працями провідних арабських лексикографів.

У спецкурсі вивчатиметься картина формування та розвитку арабської національної традиції в галузі опису лексики та укладання словників, буде показано генетичну спадкоємність методів вивчення мовних фактів на матеріалі величезного корпусу оригінальних середньовічних джерел.

Очікувані результати навчання з навчальної дисципліни за вибором:

знати:

- етапи формування арабської традиції словникарства;
- принципи організації й проведення комплексних теоретичних і експериментальних досліджень в філології та перекладознавстві з урахуванням відомих лексикографічних ресурсів, відповідно до міжнародних стандартів і рекомендацій.

вміти:

- на постійній та регулярній основі самостійно знаходити та критично оцінювати потрібний тип словника для конкретної дослідницької та прикладної роботи.
- визначати тип лексикографічної праці, який оптимально відповідає меті власного наукового пошуку, адаптуватися до нових умов і ситуацій шляхом підбору належного типу словника;
- вміти користуватися словниками усіх типів та видів упорядкування (аранжування).

2. Загальний обсяг (відповідно до робочого навчального плану) 3 кредити ЄКТС; 90 годин, у тому числі:

лекції	– <u>20 год.</u>
семінарські	– <u>0 год.</u>
практичні заняття	– <u>10 год.</u>
консультації	– <u>0 год.</u>
самостійна робота	– <u>60 год.</u>

3. Передумови до вивчення або вибору навчальної дисципліни:

Успішне опанування курсів «Арабська мова», «Практична граматики арабської мови», «Історія арабської літератури», «Вступ до арабської філології», «Лексикологія арабської мови».

Знання теоретичних основ курсів «Загальна теорія перекладу», «Основи загального мовознавства», «Історія східних цивілізацій».

4. Анотація навчальної дисципліни:

галузь знань:	03 Гуманітарні науки
спеціальність:	035 Філологія
спеціалізація:	035.060 Східні мови та літератури (переклад включно), перша – арабська
освітній рівень:	перший (бакалаврський)
компонент ОП:	вибіркова дисципліна
назва дисципліни:	Методика роботи з арабськими філологічними текстами
код дисципліни:	ВК 8.01
статус дисципліни:	вибіркова
курс:	III
навчальний рік:	2023-2024
семестр:	VI

Мета курсу є навчання студентів розбиратися в суті підходів до аранжування лексики, основні принципи її групування та впорядкування; аналізувати і критично зіставляти підходи

арабських і зарубіжних лексикографів в царині лексикографічної теорії та практики; адекватно оцінювати методи, системи та структуру аранжування словників різних класів і типів.

Завдання вибіркової дисципліни «Класична арабська лексикографія» передбачає формування професійних умінь та навичок роботи зі словниками усіх типів та видів упорядкування.

Зміст вибіркової дисципліни розрахований на один семестр, розкривається в одному модулі і трьох змістових модулях:

Змістовий модуль 1. Біля витоків арабської лексикографічної традиції. (кількість тем – 3).

Змістовий модуль 2. Класичні словники. (кількість тем – 4).

Змістовий модуль 3. Алфавітні принципи та словникова стаття. (кількість тем – 3).

Тривалість: VI семестр: 3 кредити ЄКТС, 15 тижнів.

Оцінювання: VI семестр: поточне оцінювання, підсумковий модульний контроль – 1 модульна контрольна робота, підсумковий семестровий контроль – залік.

5. Завдання (навчальні цілі):

Основні завдання вибіркової дисципліни «Класична арабська лексикографія» пов'язані з формуванням у майбутніх фахівців таких компетентностей:

- *інтегральної компетентності (ІК):*

здатність розв'язувати *складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі філології (лінгвістики, літературознавства, фольклористики, перекладу)* в процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає застосування теорій та методів філологічної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

- *загальних компетентностей (ЗК):*

- **ЗК 3.** Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово;

- **ЗК 5.** Здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями;

- **ЗК 6.** Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел;

- **ЗК 7.** Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми;

- **ЗК 8.** Здатність працювати в команді та автономно;

- **ЗК 11.** Здатність застосовувати знання у практичних цілях;

- **ЗК 13.** Здатність проведення досліджень на належному рівні;

- **ЗК 14.** *Здатність цінувати та поважати етнокультурне розмаїття та мультикультурність.*

- *фахових компетентностей (ФК):*

- **ФК 1.** Усвідомлення структури філологічної науки та її теоретичних основ;

- **ФК 2.** Здатність використовувати в професійній діяльності знання про мову як особливу знакову систему, її природу, функції, рівні;

- **ФК 4.** Здатність аналізувати діалектні та соціальні різновиди мов, що вивчаються, описувати соціолінгвальну ситуацію;

- **ФК 7.** Здатність до збирання й аналізу, систематизації та інтерпретації мовних, літературних, фольклорних фактів, інтерпретації та перекладу тексту;

- **ФК 8.** Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією для розв'язання професійних завдань;

- **ФК 10.** Здатність здійснювати лінгвістичний, літературознавчий та спеціальний філологічний (залежно від обраної спеціалізації) аналіз текстів різних стилів і жанрів;

- **ФК 13.** Базові уявлення про мову як особливу знакову систему, її природу та функції, про генетичну і структурну типологію мов світу; фонетичний, лексичний, граматичний рівні мови.

- *предметних компетентностей:*

- здатність визначати тип лексикографічної праці, який оптимально відповідає меті власного наукового пошуку, адаптуватися до нових умов і ситуацій шляхом підбору належного типу словника;

- здатність самостійно знаходити та критично оцінювати потрібний тип словника для конкретної дослідницької та прикладної роботи;
- здатність користуватися словниками усіх типів та видів упорядкування (аранжування).

6. Очікувані результати навчання з дисципліни:

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність)		Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання (за необхідності)
Код	Результат навчання		
1. Знати:			
1.1.	Знати специфіку арабських філологічних розвідок та їхню відмінність від подібних праць іншими мовами.	Лекції, практичні заняття, самостійна робота.	Лекції, практичні заняття, самостійна робота, вправи на переклад, тести.
1.2.	Знати тематику і різновиди арабських філологічних праць, тонкощі їхньої структури та стилістики.	Лекції, практичні заняття, самостійна робота.	Лекції, практичні заняття, самостійна робота, письмовий переклад, редагування перекладів.
1.3.	Знати професійну філологічну термінологію арабською мовою.	Лекції, практичні заняття, самостійна робота.	Лекції, практичні заняття, самостійна робота, письмовий переклад, редагування перекладів.
2. Вміти:			
2.1.	Вміти ефективно визначати ключову думку та головні ідеї арабських філологічних праць, правильно добирати перекладацькі трансформації при відтворенні філологічного тексту іншою мовою	Лекції, практичні заняття, самостійна робота.	Лекції, практичні заняття, самостійна робота, письмовий переклад, редагування перекладів.
2.2.	Вміти здійснювати порівняльний аналіз філологічних розвідок у мові оригіналу та перекладу, точно реферувати арабською та українською мовою зміст і конотації обраного філологічного тексту.	Лекції, практичні заняття, самостійна робота.	Лекції, практичні заняття, самостійна робота, вправи на переклад, тести, творчі завдання.
3. Комунікація:			
3.	Володіти навичками мовленнєвої діяльності відповідно до норм арабської літературної мови.	Лекції, практичні заняття, самостійна робота.	Лекції, практичні заняття, самостійна робота, усні виступи, переклади.
4. Автономність та відповідальність:			
4.	Володіти навичками командної та самостійної роботи.	Лекції, практичні заняття, самостійна робота.	Лекції, практичні заняття, самостійна робота, усні виступи, переклади.

7. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання (необов'язково для вибіркових дисциплін, які не входять до блоків спеціалізації):

Програмні результати навчання	Результати навчання з дисципліни (код)							
	1.1.	1.2.	1.3.	2.1.	2.2.	3.	4.	
ПРН 1. Вільно спілкуватися з професійних питань із фахівцями та нефахівцями державною та іноземною(ими) мовами усно й письмово, використовувати їх для організації ефективної міжкультурної комунікації.	+	+	+	+	+	+		
ПРН 2. Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати.	+			+			+	
ПРН 3. Організувати процес свого навчання й самоосвіти.	+	+		+			+	
ПРН 5. Співпрацювати з колегами, представниками інших культур та релігій, прибічниками різних політичних поглядів тощо.			+	+	+	+	+	
ПРН 6. Використовувати інформаційні й комунікаційні технології для вирішення складних спеціалізованих задач і проблем професійної діяльності.	+	+	+	+	+	+		
ПРН 7. Розуміти основні проблеми філології та підходи до їх розв'язання із застосуванням доцільних методів та інноваційних підходів.	+	+	+				+	
ПРН 8. Знати й розуміти систему мови, загальні властивості літератури як мистецтва слова, історію мови (мов) і літератури (літератур), що вивчаються, і вміти застосовувати ці знання у професійній діяльності.	+	+	+					
ПРН 9. Характеризувати діалектні та соціальні різновиди мов(и), що вивчаються(ється), описувати соціолінгвальну ситуацію.			+	+	+	+		
ПРН 10. Знати норми літературної мови та вміти їх застосовувати у практичній діяльності.	+	+	+	+	+			
ПРН 11. Знати принципи, технології і прийоми створення усних і письмових текстів різних жанрів і стилів державною та іноземною (іноземними) мовами.	+	+	+					
ПРН 12. Аналізувати мовні одиниці, визначати їхню взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють.	+	+	+	+	+			
ПРН 13. Аналізувати й інтерпретувати твори української та зарубіжної художньої літератури й усної народної творчості, визначати їхню специфіку й місце в літературному процесі (відповідно до обраної спеціалізації).	+		+					
ПРН 14. Використовувати мову(и), що вивчається(ються), в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і реєстрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у побутовій, суспільній, навчальній, професійній, науковій сферах життя.	+	+	+	+	+	+	+	
ПРН 15. Здійснювати лінгвістичний, літературознавчий та спеціальний філологічний аналіз текстів різних стилів і жанрів.	+	+	+					

ПРН 16. Знати й розуміти основні поняття, теорії та концепції обраної філологічної спеціалізації, уміти застосовувати їх у професійній діяльності.	+	+	+	+	+		
ПРН 17. Збирати, аналізувати, систематизувати й інтерпретувати факти мови й мовлення й використовувати їх для розв'язання складних задач і проблем у спеціалізованих сферах професійної діяльності та/або навчання.	+		+		+		
ПРН 19. Мати навички участі в наукових та/або прикладних дослідженнях у галузі філології.	+			+		+	+
ПРН 20. Демонструвати знання орфоенічної, лексичної, граматичної, орфографічної, пунктуаційної, акцентуаційної та стилістичної норм арабської мови на рівні B2, другої східної мови на рівні A2, західноєвропейської мови на рівні B2 в усному та письмовому різновидах у широкому спектрі контекстів і соціального оточення згідно з Загальноєвропейськими рекомендаціями з мовної освіти.	+	+	+	+	+	+	+
ПРН 22. Здійснювати науковий аналіз мовного матеріалу, інтерпретувати та структурувати його з урахуванням класичних і новітніх методологічних принципів, формулювати узагальнення у процесі практичної діяльності, виконуючи переклади різножанрових текстів з арабської, другої східної, західноєвропейської мови і навпаки.	+	+	+				+

8. Система оцінювання результатів навчання студентів (критерії оцінювання результатів навчання та засоби діагностики навчальних досягнень студентів):

Система модульно-рейтингового контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти має таку структуру:

Форма підсумкового контролю	Види навчальної діяльності студента	Максимальна кількість балів
Передбачений підсумковий контроль – залік	1. Аудиторна та самостійна навчальна робота студента	50
	2. Модульна контрольна робота (МКР)	50
	Разом:	100

8.1. Форми та критерії оцінювання студентів:

- семестрове оцінювання: аудиторна робота, самостійна робота, МКР;
- підсумкове оцінювання: залік;
- умови допуску до заліку: наявність відповідей на практичних заняттях, МКР, виконання усіх запланованих видів аудиторної і позааудиторної навчальної роботи.

Розподіл балів, які отримують студенти протягом вивчення навчальної дисципліни

Система модульно-рейтингового контролю навчальних досягнень студентів IV курсу першого (бакалаврського) рівня з вибіркової дисципліни «Класична арабська лексикографія» зі спеціальності 035 Філологія спеціалізації 035.060 Східні мови та літератури (переклад включно), перша – арабська передбачає оцінювання таких видів навчальної діяльності студентів:

Аудиторна робота студента	Самостійна робота студента	Модульна контрольна робота
написання конспектів, відповідь на запитання, складання тестів, аналіз філологічних текстів арабською мовою тощо.	вивчення окремих тем та питань за рекомендованою навчальною літературою, огляд літературних джерел за вказівкою викладача, підготовка до виконання практичних робіт, контрольної роботи та тестування.	контрольні письмові роботи, аналіз та переклад філологічного тексту, тести на знання теоретичного матеріалу тощо.

Рейтинг модуля з вибіркової дисципліни «Класична арабська лексикографія» для студентів IV курсу першого (бакалаврського) рівня обчислюється наступним чином.

Поточне оцінювання всіх видів навчальної діяльності кожного студента (аудиторна робота та самостійна робота) здійснюється в національній 4-бальній шкалі – «відмінно» («5»), «добре» («4»), «задовільно» («3»), «незадовільно» («2»). Невиконання завдань самостійної роботи, невідвідування семінарських та практичних занять позначаються «0».

У кінці вивчення навчального матеріалу модуля напередодні заліково-екзаменаційної сесії викладач виставляє одну оцінку за аудиторну та самостійну роботу студента як середнє арифметичне з усіх поточних оцінок за ці види роботи з округленням до десятої частки. Цю оцінку

викладач трансформує в **рейтинговий бал за роботу протягом семестру** шляхом помноження на **10¹**. Таким чином, максимальний рейтинговий бал за роботу протягом семестру може становити **50**.

Критерії оцінювання аудиторної роботи студентів (50 балів)

Рівень активності студента на практичному занятті оцінюється за **4-бальною системою**:

Відмінно – 5 балів – виставляється, якщо студент демонструє вільне володіння матеріалом теми; вміє самостійно знайти відповідь на проблемні запитання, спираючись на лекційний матеріал та нормативно-правові акти; вміє аналізувати, робити власні висновки; здатен встановлювати міжтематичні та міжпредметні зв'язки; за суттєві доповнення до відповідей інших студентів, що є свідченням систематичної підготовки студента до заняття;

Добре – 4 бали – виставляється за наявність переважно повної і ґрунтові відповіді студента; допущені неточності у визначені понять та категорій не мають суттєвого значення; відповідь на проблемні запитання знаходить за допомогою викладача, спираючись на лекційний матеріал та нормативно-правові акти. Доповнення є свідченням систематичної підготовки студента, але виявляють репродуктивні знання студента, а не узагальнення, власні судження тощо;

Задовільно – 3 бали – виставляється, якщо студент частково володіє матеріалом теми; формулюючи відповідь на питання, репродуктивно відбиває зміст лекційного матеріалу та/або основного підручника; допускає помилки у визначені понять та категорій, нездатний знайти відповідь на проблемні запитання, чи вирішити проблемні завдання;

Незадовільно – 2 бали – виставляється, якщо студент демонструє нездатність розкрити питання; допускає багато суттєвих помилок у визначені понять та категорій.

Після закінчення вивчення модуля виводиться середнє значення оцінок, отриманих студентом на семінарсько-практичних заняттях, як середнє арифметичне з усіх поточних оцінок за ці види роботи з округленням до десятої частки. Цю оцінку викладач трансформує в **рейтинговий бал за роботу протягом семестру** шляхом помноження на **10**. Таким чином, максимальний рейтинговий бал за роботу протягом семестру може становити **50**.

Якщо студент не відвідав жодне практичне заняття модуля, йому виставляється **0 балів**.

Критерії оцінювання самостійної роботи студентів

Позааудиторна самостійна робота здобувачів складається з виконання завдань, які пропонуються викладачем (письмові практичні роботи, підготовка презентацій, рефератів). Рівень виконання самостійної роботи студентом оцінюється за 4-бальною шкалою:

Відмінно – 5 балів – виставляється за умови, якщо робота виконана бездоганно, творчо і самостійно, відбиває належний рівень знань, та сформованість практичних навичок, оформлена згідно вимог, які висуваються для даного типу завдань;

Добре – 4 бали – виставляється за умови, якщо робота виконана самостійно, містить несуттєві помилки; відбиває належний рівень знань сформованість практичних навичок; оформлена згідно вимог, які висуваються для даного типу завдань;

Задовільно – 3 бали – виставляється за умови, якщо робота містить помилки, відбиває недостатній рівень (або відсутність) логічності, обґрунтованості, самостійності, творчого підходу та недостатню сформованість практичних навичок; оформлення роботи не в повній мірі відповідає вимогам, що висуваються для даного типу завдань;

Незадовільно – 2 бали – виставляється за допущення грубих помилок, за поверховість, фрагментарність, несамостійність висновків, або за не самостійно виконане завдання (списане); виконана робота не відповідає вимогам, які вказані вище як критерії для виставлення позитивної оцінки.

Якщо студент не виконав жодного із завдань позааудиторної самостійної роботи, йому виставляється **0 балів**.

¹ Наприклад, протягом семестру студентка отримала за аудиторну та самостійну роботу такі оцінки: «5», «3», «5», «4», «5», «4». Середня арифметична оцінка становить **4,33**, з округленням до десятої частки – **4,3**. Отриману оцінку множимо на **10**: **4,3x10=43**. Це число є рейтинговим балом студентки за роботу протягом семестру.

Після закінчення вивчення модуля виводиться середнє значення оцінок, отриманих студентом за виконання самостійних письмових завдань з кожної теми модуля.

У кінці вивчення навчального матеріалу модуля напередодні заліково-екзаменаційної сесії викладач виставляє одну оцінку за аудиторну та самостійну роботу студента як середнє арифметичне з усіх поточних оцінок за ці види роботи з округленням до десятої частки. Цю оцінку викладач трансформує в **рейтинговий бал за роботу протягом семестру** шляхом помноження на 10^2 . Таким чином, максимальний рейтинговий бал за роботу протягом семестру може становити **50**.

Рейтинг кожного модуля обчислюється однаково для всіх навчальних / вибіркового дисциплін. Поточне оцінювання всіх видів навчальної діяльності студента (аудиторна робота та самостійна робота) здійснюється в національній 4-бальній шкалі – «відмінно» («5»), «добре» («4»), «задовільно» («3»), «незадовільно» («2»). Невиконання завдань самостійної роботи, невідвідування семінарських та практичних занять позначаються «0».

За рішенням кафедри згідно з установленими кафедрою критеріями поточне оцінювання всіх видів навчальної діяльності студента (аудиторна робота та самостійна робота) може здійснюватися за **10-бальною шкалою (від 0 до 10)**. У кінці вивчення навчального матеріалу модуля напередодні заліково-екзаменаційної сесії викладач виставляє одну оцінку за аудиторну та самостійну роботу студента як середнє арифметичне з усіх поточних оцінок за ці види роботи з округленням до цілого числа. Цю оцінку викладач трансформує в **рейтинговий бал за роботу протягом семестру** шляхом помноження на 5^3 .

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Відповідно до Положення про модульну контрольну роботу з теоретичних дисциплін для студентів денної форми здобуття освіти Київського національного лінгвістичного університету (перший (бакалаврський) і другий (магістерський) рівні вищої освіти) модульна контрольна робота (МКР) є обов'язковим складником системи модульно-рейтингового контролю результатів навчання студентів денної форми здобуття освіти (перший (бакалаврський) і другий (магістерський) рівні вищої освіти) з кожної теоретичної дисципліни. Виконання студентами МКР спрямоване на всебічну і комплексну перевірку обсягу, рівня та якості засвоєння ними знань, навичок і вмій з усього навчального матеріалу, що входить до відповідного модуля навчальної / вибіркової дисципліни: матеріалу, що підлягає вивченню як під час аудиторної, так і самостійної роботи. Зміст, структура, критерії оцінювання, порядок, тривалість і форма проведення МКР визначаються і регламентуються засіданням кафедри східної і слов'янської філології.

Кількість варіантів пакету МКР має бути достатньою і охоплювати всі теми та ключові поняття змістових модулів навчальної / вибіркової дисципліни. Крім того, необхідно передбачити завдання різних рівнів складності: репродуктивні, продуктивні (творчі), інноваційні.

МКР виконуються всіма студентами певної академічної групи певного курсу факультету у встановлений в Університеті період. На модульний контроль виносяться лише ті варіанти МКР, які затверджені кафедрою. Науково-педагогічні працівники повинні здійснювати заходи щодо створення умов для об'єктивного виявлення й оцінки результатів навчання студентів – перевірки репродуктивного, продуктивного (творчого) та інноваційного рівнів володіння студентами навчальним матеріалом дисципліни.

Оцінювання МКР здійснюються відповідно до затверджених кафедрою критеріїв. Відповідність виконання завдань критеріям МКР зазначається викладачем на полях роботи. Підсумкова оцінка за МКР виставляється в модульній контрольній роботі прописом в національній 4-бальній системі («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно») і засвідчується підписом викладача із зазначенням дати. Ці оцінки трансформуються в рейтинговий бал за МКР у такий спосіб:

² Наприклад, протягом семестру студент отримав за аудиторну та самостійну роботу такі оцінки: «5», «3», «5», «4», «5», «4». Середня арифметична оцінка становить $4,33$, з округленням до десятої частки – $4,3$. Отриману оцінку множимо на 10 : $4,3 \times 10 = 43$. Це число є рейтинговим балом студента за роботу протягом семестру.

³ Наприклад, упродовж семестру студент отримав за аудиторну та самостійну роботу такі оцінки: «3», «5», «7», «6», «9», «8». Середня арифметична оцінка становить $6,3$, з округленням до цілого числа – 6 . Цю оцінку множимо на 5 : $6 \times 5 = 30$. Отримане число є рейтинговим балом студента за роботу протягом семестру.

для дисциплін, з яких передбачено підсумковий контроль у формі заліку:

відмінно	– 50 балів;
добре	– 40 балів;
задовільно	– 30 балів;
незадовільно	– 20 балів;
неявка на МКР або відповідь на завдання МКР відсутня	– 0 балів.

Кожне із завдань МКР може оцінюватися за 4-бальною національною або, згідно з рішенням кафедри, – за багатобальною шкалою (*максимум 50 балів* за всю МКР для дисциплін, з яких передбачено підсумковий контроль у формі заліку, і *максимум 20 балів* за всю МКР для дисциплін, з яких передбачено підсумковий контроль у формі іспиту). За умови застосування накопичувальної системи, при розподілі максимальної кількості балів для кожного завдання МКР необхідно враховувати складність і важливість кожного з них.

Після проведення МКР викладачі в 3-денний термін обов'язково знайомлять кожного студента як з його оцінкою за МКР, так і з отриманою оцінкою за вивчення відповідного модуля.

Підсумкове оцінювання – залік

Оцінка в національній шкалі («зараховано», «не зараховано») та оцінка в шкалі ЄКТС виставляються на підставі семестрового рейтингового бала студента за дисципліну таким чином:

90 – 100	– A	}	Зараховано
82 – 89	– B		
75 – 81	– C		
66 – 74	– D		
60 – 65	– E		
59 балів і нижче	– FX		Не зараховано

Студенти, які мають семестровий рейтинговий бал з дисципліни 60 і вище, отримують оцінку «зараховано» і відповідну оцінку в шкалі ЄКТС без складання заліку.

Студенти, які мають семестровий рейтинговий бал з дисципліни 59 і нижче, складають залік і, в разі успішного складання, їм виставляється оцінка «зараховано» в національній шкалі, а в шкалі ЄКТС – E та бал 60.

Якщо студент під час заліку отримав оцінку «не зараховано», то йому / їй незалежно від набраного семестрового рейтингового бала у відомість обліку успішності виставляється оцінка «не зараховано» в національній шкалі, оцінка FX – у шкалі ЄКТС і 0 балів за 100-бальною шкалою.

Дисципліни за вибором, інші навчальні дисципліни, з яких передбачено лише лекційні заняття і підсумковий контроль у формі заліку, оцінюються таким чином. Вивчення кожної зазначеної дисципліни завершується виконанням студентами модульної контрольної роботи, під час якої перевіряється засвоєння студентами всього програмного матеріалу курсу, винесеного як на аудиторну, так і на самостійну роботу. Модульна контрольна робота (МКР) оцінюється у 100-бальній шкалі. Кожне питання МКР може оцінюватися у 4-бальній шкалі («відмінно» («5»), «добре» («4»), «задовільно» («3»), «незадовільно» («2»)); 0 балів неявка на МКР або відповідь на завдання МКР відсутня. Потім встановлюється середнє арифметичне з цих оцінок з округленням до десятої частки. Середньоарифметичне значення помножується на коефіцієнт 20. Результат є семестровим рейтинговим балом у 100-бальній шкалі, якому відповідає оцінка за шкалою ЄКТС:

90 – 100	– A	}	Зараховано
82 – 89	– B		
75 – 81	– C		
66 – 74	– D		
60 – 65	– E		
59 балів і нижче	– FX		Не зараховано

За рішенням кафедри кожне з питань модульної контрольної роботи з дисциплін, з яких передбачено лише лекційні заняття і підсумковий контроль у формі заліку, може оцінюватися у багатобальній системі.

8.2. Організація оцінювання:

1. Методи *семестрового* контролю – максимальна кількість балів за роботу на практичних заняттях протягом семестру дорівнює **50**.

Оцінювання здійснюється під час усіх видів навчальних занять і за результатами самостійної роботи. Під час практично занять оцінюється усна відповідь, виконання практичних завдань, презентація проєктів для самостійного опрацювання. Застосовуються такі методи контролю:

- методи усного контролю: індивідуальне опитування за теоретичним матеріалом, підготовлена доповідь, коротке повідомлення;
- методи письмового контролю: експрес-контроль, тестові завдання.

2. Методи *проміжного* контролю – відбуваються у березні, коли викладач вираховує середнє значення балів за аудиторну й самостійну роботу студента з округленням до десятої частки числа.

3. *Модульна контрольна робота* – максимум 50 балів за всю МКР, якщо передбачено підсумковий контроль у формі заліку. МКР виконується й оцінюється після завершення модулю, зміст МКР регламентується на засіданні кафедри.

4. Методи *підсумкового* контролю – залік.

5. Особливості організації навчального процесу, оцінювання всіх видів роботи, проведення МКР, семестрового, проміжного і підсумкового семестрового контролю за *дистанційною формою* навчання регламентується положенням про Порядок проведення семестрового контролю в дистанційному режимі з використанням ІТ-технологій з усіх навчальних дисциплін⁴.

8.3. Шкала відповідності оцінок:

Залік:			
Відмінно	A	90 – 100	} ЗАРАХОВАНО
Добре	B	82 – 89	
	C	75 – 81	
Задовільно	D	66 – 74	
	E	60 – 65	
Незадовільно	FX	0 – 59	} НЕ ЗАРАХОВАНО

⁴ [Ознайомитися з Положенням можна тут.](#)

9. Програма вибіркової дисципліни. Тематичний план занять:

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	усього	денна форма					усього	заочна форма				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Семестр VIII. Модуль 1.												
Змістовий модуль 1. Біля витоків арабської лексикографічної традиції.												
Тема 1. Вступ: Місце лексикографії у структурі автохтонних арабських дисциплін. Типологія принципів відбору й упорядкування лексичного матеріалу лексикографічних праць з неформальними принципами впорядкування. Лексико-семантичний, або тематичний, принцип (ЛСП) класифікації лексики.	8	2				6						
Тема 2. Глосарії незвичайної лексики в Корані (<i>гаріб ал-кур'ан</i>). Глосарії незвичайної лексики хадисів (<i>гаріб ал-хадіс</i>). Глосарії діалектної лексики Корану (<i>лугат ал-кур'ан</i>). Словники діалектної лексики племен (<i>лугат ал-каба'іл</i>). Глосарії запозиченої лексики (<i>му'арраб і дахиль</i>). Глосарії лексики, пов'язаної з людиною і навколишніми реаліями. Глосарії рідкісних словоформ (<i>навадір</i>). Словники-"антології" ЛСП узагальнюючого типу.	8	2				6						
Тема 3. Аналітично-морфологічний принцип (АМП) систематизації лексики (принцип парадигматичної класифікації). Словники дієслівних форм (<i>кутуб ал-'аф'ал</i>). Глосарії масдарів (<i>кутуб ал-масадір</i>). Словники іменних форм (<i>кутуб ал-'асма</i>). Словники АМП узагальнюючого типу (<i>кутуб ал-'абнійа</i>).	10	2	2			6						
Разом за змістовим модулем	26	6	2			18						
Змістовий модуль 2. Класичні словники.												
Тема 4. Аранжування лексики з урахуванням її кореневої структури. Ал-Халіл ібн Ахмад і "Кітаб ал-'Айн". Передмова до "Кітаб ал-'Айн" - перший мовознавчий трактат в АЛТ, що зберігся до наших часів. Іншомовні переклади передмови до "Кітаб ал-'Айн".	10	2	2			6						
Тема 5. Фонетико-пермутативний принцип (ФПП) розміщення лексики в	8	2				6						

"Кітаб ал-'Айн". Подальші словники, складені за ФПП.												
Тема 6. Вплив ФПП на лексикографічну традицію: розвиток принципів розміщення лексики з урахуванням її кореневої структури. Алфавітно-пермутативний принцип (АПП). "Джамгара" Ібн Дурейда. Експерименти Ібн Фариса: алфавітно-кільцевий принцип (АКП).	8	2				6						
Тема 7. Римовий принцип (РП). Ал-Банданіджі, лексиколог ал-Фарабі, ал-Джавгарі. Ас-Сихах" та інші словники РП аранжування.	8	2				6						
Разом за змістовим модулем	34	8	2			24						
Змістовий модуль 3. Алфавітні принципи та словникова стаття.												
Тема 8. Неповні алфавітні принципи (НАП). Повний алфавітний принцип (ПАП). Словникова стаття в класичному арабському тлумачному словнику; розташування у ній кореневих дериватів. Фонетична та граматична характеристика слова.	10	2	2			6						
Тема 9. Лексико-семантичне тлумачення слова. Словникові позначки (<i>луга, 'ібдаль, муста'маль, мухмаль, маклуб/-калб</i>). <i>Му'арраб</i> і <i>дахиль</i> , специфіка трактування перських запозичень. Скорочені літерні позначки та ілюстрації.	8	2				6						
Тема 10. Класичні арабські словники й сучасна лексикографічна практика. Огляд сучасних тлумачних арабських словників. Аналіз двомовних та багатомовних загальних та спеціалізованих словників (фахова термінологія). Лексикографічні ресурси Інтернету (Катарський проект тощо).	10	2	2			6						
Разом за змістовим модулем 1	28	6	4			18						
МКР №1	2		2									
Усього годин	90	20	10			60						

10. Рекомендовані джерела (у тому числі інтернет-ресурси):

Основна (базова):

Рыбалкин, В.С. (1990). *Арабская лексикографическая традиция*. Київ: «Наукова думка».

Рибалкін В.С. (1993). Класична, арабська лексикографія (VIII-XIII ст.). Східний світ. №2. С.65-73.

Рибалкін. В. С. (2000). *Арабська лінгвістична традиція: класичні концепції та їх сучасна інтерпретація*. НАН України, Інститут сходознавства ім. Кримського.

Рыбалкин, В.С. (2003). *Классическое арабское языкознание*. Київ: Стилос.

Рыбалкин, В.С. (1994). *Классические арабские словари*. Київ.

- Рыбалкин, В.С. (1994). *Ранние арабские словари*. Київ.
- Халидов, А.Б. (1987). *Словари Исхака ал-Фараби и Махмуда ал-Кашгари (из истории лексикографии в Средней Азии X–XI вв.)*. ПП и ПИКНВ. Ч.IV.
- Baalbaki, Ramzi. (2014). *The Arabic Lexicographical Tradition: From the 2nd/8th to the 12th/18th Century*. Leiden: Brill.
- Bakr, S.Y. (1970). *Dirāsāt muqārana fī -l-mu‘ğam al-‘arabī*. Bayrūt.
- Darwīš, 'A.A.F. (1956). *Al-Ma‘āğim al-‘arabīya ma‘a ‘i‘tinā’ ḥāṣṣ bi-mu‘ğam al-‘ayn li-l-Ḥalīl ibn Aḥmad*. Al-Qāhira.
- Haywood, J.A. (1960, 1968). *Arabic lexicography: Its history and its place in the general history of lexicography*. Leiden: Brill.
- Kopf, L. (1976). *Studies in Arabic and Hebrew Lexicography*. Jerusalem.
- Naṣṣār, H. (1956). *Al-Mu‘ğam al-‘arabī – naṣ’atu-hu wa-taṭawwuru-hu*. Ğ.1-2. Al-Qāhira. Ṭab‘a 2: Al-Qāhira.
- Sezgin, F. (1982). *Geschichte des arabischen Schrifttums*. Bd VIII: Lexikographie bis ca. 430 H.; Leiden: Brill.
- ‘Umar, A.M. (1982). *Al-Baḥs al-luğawī ‘inda -l-‘arab*. Ṭab‘a 4. Al-Qāhira.
- Wild, S. (1965). *Das Kitāb al-‘ain und die arabischen Lexikographie*. Ph.D.Diss. München-Wiesbaden.
- Wild, S. (1968). *Das Kitāb al-ğīm des Abū ‘Amr aš-Šaibānī. Ein Beitrag zur arabischen Lexikographie*. Inaug. Diss. München.
- Versteegh, K. (1997). *The Arabic Linguistic Tradition*. New York: Routledge.

Додаткова:

- Белова, А.Г. (1992). *Рец. на кн.: В.С. Рыбалкин. Арабская лексикографическая традиция*. Киев, «Наукова думка».
- Гаркавец, А.Н. (2019). *Китаб-и Маджму’-и Тарджуман-и Турки ва ‘Аджамии ва Мугали ва Фарси. «Сводная книга переводчика по-тюркски, и по-персидски, и по-монгольски, и на фарси» Халила бин Мухаммада бин Йусуфа ал-Кунави*. При участии О. О. Туякбаева. Алматы: Баур.
- Зарине-заде, Г.Г. (1965). Сравнение "Сихах ал-арабийя" и "Сихах ал-фурс". *СЯ* 2(2): С.557-567.
- Кариев, У.З. (1971). Лексикографическое произведение Замахшари "Ал-Фа'ик фи гариб ал-хадис". *Общественные науки в Узбекистане*. № 12. С.53-55.
- Рыбалкин, В.С. (1985). Принципы построения средневековых арабских толковых словарей. *Проблемы изучения письменности и памятников культуры народов Востока*. Москва: «Наука».
- Рыбалкин, В.С. (1987). Персидские заимствования в словаре Абу Насра Исмаила ал-Джаухари "Тадж ал-луга ва-Сихах ал-‘арабийя". *Ирано-афразийские языковые контакты*. С.133-138.
- Рыбалкин, В.С. (1978-1979). Предисловие словаря ал-Халила "Kitāb al-‘Ayn". Исследование, перевод, комментарий. *Письменные памятники Востока. Историко-филологические исследования. Ежегодник*. С.108–122.
- Тематичний ілюстрований арабсько-російсько-англійсько-український словник «Аль-Халіль». (2007). Під ред. В.С. Рибалкіна. Київ: Центр арабо-мусульманської цивілізації ім. аль-Халіля ібн Ахмада,
- Ġālī, (Ghali) W.R. (1971). *Al-Mu‘ğamāt al-‘arabīya: bibliuğrāfiya šāmila mašrūḥa*. Al-Qāhira. (English preface; English title: Arabic dictionaries - a comprehensive annotated bibliography).
- Darwīš, 'A.A.F. (1967). *Kitāb al-‘ayn: ‘awwal mu‘ğam fī -l-luğa al-‘arabīya li-l-Ḥalīl ibn Aḥmad al-Farāhīdī*. I. Taḥqīq wa-murāğā‘a. Bağdād.
- Guillaume, A. (1965). *Hebrew and Arabic Lexicography: A Comparative Study*. Leiden.
- Rodriguiz, D.C. (1966). *Ibn Sida de Murcia, el Mayor Lexicografo de al-Andalus*. Granada: Universite de Granada.

Rybalkin, Valeriy S. (2007). *The Linguistic Legacy of al-Halil ibn Ahmad. Arabowie. Islam. Świat* / pod redakcja Marka M. Dziekana i Izabeli Kończak. Łódź: Ibidem., S.25-43.

Wild, S. (1962). *Neues zur ältesten arabischen Lexikographie. ZDMG 112(N.F. # 37): 291-298.*

11. Додаткові ресурси (за наявності):

Інформаційні ресурси в Інтернеті

Інформаційні ресурси в Інтернеті

- <http://www.nbuv.gov.ua/node/422>
- Телеканал «аль-Джазіра» [News | Today's latest from Al Jazeera](#)
- Портал новин [أخبار أوكرانيا بالعربية | أخبار أوكرانيا \(arab.com.ua\)](#)
- Електронна версія газети «аш-Шарк аль-Аусат» [الشرق الأوسط | أخبار دولية وعربية \(aawsat.com\)](#)
- Бібліотека арабської літератури [Library of Arabic Literature](#)
- Журнал арабської літератури [أخبار أوكرانيا بالعربية | أخبار أوكرانيا \(arab.com.ua\)](#)
- [nwf.com. أكبر متجر إلكتروني للمحتوى العربي \(neelwafurat.com\)](#)
- Віртуальна дошка оголошень факультету східної і слов'янської філології в Телеграмі: https://t.me/fs_info
- Інстаграм-сторінка факультету східної і слов'янської філології: <https://cutt.ly/CZo0kp9>
- Інституційний депозитарій: <http://rep.knlu.edu.ua/xmlui/>
- Кафедра східної і слов'янської філології КНЛУ: <http://eastphil.knlu.edu.ua/>
- Офіційний сайт КНЛУ: www.knlu.edu.ua
- Фейсбук-сторінка факультету східної і слов'янської філології: <https://cutt.ly/rZo169p>

12. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання якого передбачає вибіркова дисципліна (за потребою):

- 1) Центр арабської мови і культури, ауд. 601(45,9 кв. м.), навчальний корпус № 3.
 - Інтерактивний комплекс мультимедійна трибуна Корсар 22М, 2020, сенсорна;
 - Проектор Optoma W334E з маркерною дошкою;
 - Екран Grandview;
 - БФП Hp LasetJet Pro MFP M130nw;
 - Нетбук Acer N17W6 (1 шт.), Intel core i3, 4 Gb, Windows 10, Office 365 для ЗВО (безкоштовна ліцензія).
- 2) Бібліотечний фонд Центру арабської мови і культури (900 екземплярів (словники, навчальна література, художня література, періодичні видання)).
- 3) Мультимедійне обладнання, програма Microsoft Teams, Microsoft Word, Microsoft Power Point, Microsoft Forms, застосунки платформи Microsoft Office 365 для дистанційного навчання.